

EDEBİYAT ARAŞTIRMALARI ÜZERİNE

Dr.Gencay ZAVOTCU*

ÖZET

Ülkemizde, eski yazılı (Osmanlıca) edebî metinler üzerindeki çalışmaların yirminci yüzyıl ortalarına doğru başladığı söylenebilir. Başlangıçta tenkîd (eleştiri), neşr (yayınlama), îzâh (açıklama) ve şerh (yorumlama) şeklinde yapılan edebî metin üzerindeki çalışmaların, günümüzde ileri bir aşamaya taşındığı görülmektedir. Tedkîk (inceleme) ve tahlîl (çözümleme) adıyla anılan bu çalışmaların karşılaştırmalı (mukâyeseli) edebiyat çalışmasıyla bütünlenmesi, metnin gerçek değerini anlaşılmasını sağlayacaktır.

Edebi metin araştırmacıya yeni ufuklar sunan, bu ufuklara ulaşıldıkça da çekiciliği artan gizemli bir bütündür. Metnin gizemli yapısı zengin ve renkli dünyası, inanç sistemi (din ve tasavvuf), düşünce biçimi ve farklı kültürlerin bileşkesi (mozaik) olmasıyla bağlantılıdır. Dili, edebî sanatlar ve söz sanatları eşliğindeki güzel (belîğ) söylemi, derin ve karmaşık anlam ya da anlamlarıyla (ma'ânî) araştırmacıya çalışabileceği yeni alanlar sunması metnin çekiciliğini artıran öğelerdir. Bu özelliklerle yüklü Eski Türk Edebiyatı metinlerinin geçmişten günümüze araştırmacıların ilgisini çekmede öncelikli olduğu söylenebilir.

Sosyal bilimler arasında ayrışma ve uzmanlaşmanın belirmediği dönem ürünü olan Eski Türk Edebiyatı metinleri yalnızca edebî metin görünümünde değildir. Bu dönemde yazılmış bir edebî metinde tarih, toplumbilim (sosyoloji), tinbilim (ruhbilim, psikoloji), davranış bilimi v.b. bilim dallarıyla ilgili öğeler içiçe geçmiştir. Karmaşık iç yapısı edebî metne zengin bir bilgi dağarcığı görünümü verir. Bu durum Eski Türk Edebiyatı metinlerine değişik açılardan yaklaşılması ve farklı inceleme - değerlendirme çalışmalarına konu edilmesine temel oluşturabilir. Hatta bu metinler yukarıda adları sayılan bilim dallarından her hangi birinde de araştırma - inceleme konusu yapılabilirler.

Metin üzerindeki çalışmalarda araştırmacıya yol gösterecek, dikkatini irdelenmemiş konu ya da durumlara yöneltecek bilimsel yazı ve eserlerin yeterli olduğu söylenemez. Yirminci yüzyıl ortalarından günümüze uzanan süreçte metin tesbîti (saptama), tenkîdi (eleştiri-edisyon-critique), neşri (yayınlama), şerhi (yorumlama), îzâhı (açıklama), tedkîki (inceleme) ve tahlîli (çözümleme) üzerine yazılan eser ve yazıların araştırmacıya yol göstermede önemli bir görev üstlendikleri

* Kocaeli Üni. Fen-Ed. Fak. Türk Dili ve Ed. Bl. Öğretim üyesi.

ise yadsınamaz. Yöntemle ilgili bu yazı ve eserlerin kılavuzluğunda yapılan çalışmalarla, Eski Türk Edebiyatı metinlerinin gizemli dünyası giderek bilinir hale gelmiş, bu çalışmalar eski yazılı metinlere bakış ve yaklaşımın değişmesinde önemli bir görevi yerine getirmişlerdir¹.

Metin üzerinde çalışmanın her evresi ayrı bir titizlik ve özen gerektirir. Ancak, kendi içerisinde renkli bir dünyası olan Eski Türk Edebiyatı metinleri üzerinde çalışmak araştırmacı açısından bir takım ön hazırlıkları gerektirir. Araştırmacının sağlığı için önemli olan bu hazırlıkları: metnin yazıldığı dönemin yaşam biçimi (iktisâdî ve sosyal hayat), eğitim-öğretim durumu, inanç sistemi, gelenek ve göreneklere, târihi v.b. hakkında yeterli bilgilere sahip olmak, şeklinde özetleyebiliriz.

Metnin yazıldığı dönem hakkında yeterli bilgiye sahip olmanın araştırmacıya büyük bir kolaylık sağlayacağı yadsınamaz. Metin neşri için söylenmiş olan: "...Onun için neşredilen eserin devrinin tarihi gramerini esaslı surette bilmek lazımdır; (...) Metin münekkidi bu hususta hüküm verebilmek için, müellif zamanı ve hakkında, kafi derecede bilgiye sahip olmalıdır.",² tümceleri ile, cloştirel metin (tenkitli metin) hakkındaki "Bir edebiyatçının bu işi sağlıklı bir biçimde yapabilmesi için eserin yazıldığı devrin dil hususiyetlerini bilmesinin yanısıra Divan edebiyatının hayal dünyasını ve kaynakları ile ilgili bilgileri iyi bilmesi, hepsinden önce Türkçe'yi çok iyi bilmesi gerekecektir. Dolayısıyla bu bilgilerle donanmış olan bir dil uzmanı da böyle bir çalışmayı gerçekleştirebilir.",³ tümcelerinin düşüncemizle örtüştüğünü söyleyebiliriz. Hatta bu durum, metin üzerinde yapılacak bütün çalışmalarda göz önünde bulundurulmalıdır, dersek yanlış olmaz. Bu donanımlar ışığında metni inceleme ve değerlendirme süzgecinden geçirecek araştırmacının çalışma sonucu doğru ve tarafsız yargılara varma olasılığı yüksek olacaktır.

Araştırma öncesi metin ve dönemi hakkında yeterli bilgiye sahip olmak gerekli, ama yeterli değildir. Araştırmacı çalışma öncesi neyi, niçin ve nasıl çalışacağını kararlaştırmış olmalıdır. Bu aşamada ya hiç, ya da yeterli düzeyde çalışılmamış konu ve kişiliklerin öne çıkacağı güçlü bir olasılıktır. "Ancak, gerek metin tetkiki gerekse metin incelemesinin her şeyden önce metin tespitiyle, yani üzerinde çalışılacak metnin seçilip özelliklerinin tanınarak elden geldiğince doğru ve tam metin ortaya konmasıyla mümkün olduğunu belirtelim. (...) Böylece metin

¹ Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları Hakkında genel bilgi için bkz.: "Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları" (Muhsin Macit, 305-315) ve *Metin Şerhi* (İ. Hakkı Aksoyak, 283-304), Eski Türk Edebiyatı El Kitabı. Grafiker Yay., 2. bsk., Ank. 2003.

² Ateş, Ahmed: "Metin Tenkidi Hakkında", *Türkiyat Mecmuası*, İst.1940, s.257.

³ Kut, Günay; "Divan Edebiyatının Araştırılması ve Anlaşılmasına Dair", (Söyleşi), Haz.: Vildan Serdaroğlu Şişman, *Dergah*, C.VIII, S.85, s.14.

incelemesinin ilk basamağı olarak metin tespiti önem arzeder.,⁴ cümlesi de, çalışma öncesi üzerinde çalışılacak metnin saptanmasının önemini vurgulamaktadır.

Konunun saptanması çalışmada hangi yöntem ya da yöntemlerin izleneceğinin belirlenmesine de yardımcı olacaktır. Araştırmacının gerekli ön hazırlıkları yapmadan ve yeterli bilgilerle donanmadan metin üzerinde çalışmaya girişmesi incelemenin sağlığı açısından zararlı olabileceği gibi yapılan değerlendirmelerin yanlış ve yetersiz olmasına da neden olabilir. Kararlaştırılan konu hakkında daha önce bir araştırma ve inceleme yapılmamışsa o konuda ilk ve doğru bilgileri ortaya koymak araştırmacının öncelikli amacı olacaktır. Bu durum metnin doğru okunmasının, tarafsız ve gerçekçi bir değerlendirme yapılmasının önemini artırmaktadır. *“Bugün yayımlanan metinlerin çoğu, ama gerçekten çoğu çok yanlış tespitlerle yayımlanmaktadır. Bunun nedeni araştırmacının konusuna hakim olmaması, Osmanlı Türkçesi’ni iyi bilmemesi ve yukarıda değinilen birikime sahip olmamasıdır.*,⁵ tümceleri de bu durumun önemini vurgulamaktadır.

Metnin biçiminin düzyazı (nesir) ya da şiir (nazım) olması bile çalışmada farklı yöntemlere başvurmayı gerektirebilir. Araştırmacının yöntem hakkında edindiği bilgiler okuma aşamasından başlayarak kendine büyük kolaylıklar sağlayacaktır. Şiir ve düzyazı metinlerde bazı temel kuralları bilmek çalışmada kolaylık sağlayacağı için önemlidir. Şiir metinlerini doğru okumada ölçü ve uyağın (vezin ve kafiye) büyük yardımı olacağı, Dîvân şiiri üzerinde çalışmanın iyi dercede bir arüz bilgisi gerektirdiği bilinmelidir. Bu düşüncüyü *Divan şiiri demek aruz demektir* cümlesiyle özetleyebiliriz. Süslü nesirle yazılmış metinler açısından da benzer bir durum söz konusudur. Süslü nesirde cümle sonlarında bulunan ve seci‘ oluşturan sözcüklerin genellikle aynı ölçüde olduklarının bilinmesi metnin okunmasındaki olası yanlışları önleyebilir. Aynı ölçüdeki sözcüklerden, çoğunlukla da eş anlamlı olanlarının seçilmesi ve sıralı cümlelerde ardarda sıralanması süslü nesir metinlerinde çokça karşılaşılan bir durumdur. *“Kelimeler bu suretle bilindikten sonra aruza âşinâ bir kulak veznin âhengi içinde kelimeleri -harekeleri, vokalleri müstesna- aşağı yukarı doğru okuyabilir. Yazmalarda bir çok yanlışlar olduğu göz önünde tutulmalıdır. Bu yanlışları bazen gramer ve sentaks tenkidi ile, kah vezin ahengi ile ve bazan da san’atkarın üslubuna ve o devrin estetiğine dayanarak doğrulmak kabildir. Bu da ayrı bir mes’eledir. Gramer ve sentaks cümle içinde kelimelerin ödevlerini tayin edeceği için bir çok yanlışlıkların önüne geçebilir.*,⁶

⁴ Mengi, Mine; “Metin Şerhi, Tahlili ve Tenkidi Üzerine”, Divan Şiiri Yazıları, Akçağ Yay., 1. bsk., Ank. 2000, s.73.

⁵ Kut, Günay; a.g.m., s. 20.

⁶ Tarlan, A.Nihad: “Metinler Şerhine Dair”, Edebiyat Mes’eleleri, Ötüken Neşriyat, İst. 1981, s.194.

tümceleri de, şiir ve düzyazı metinler üzerinde çalışırken metne göre çalışma biçimi belirlemenin güçlüklerin çözümünde yardımcı olacağını anlatmaya yöneliktir.

Metnin okunması ve incelenmesi aşamasında gösterilecek özen, değerlendirilme aşamasında da gösterilmelidir. Bu özen, değerlendirmenin güvenilirliği ve tarafsızlığı açısından gereklidir. Ancak tarafsız bir değerlendirme metnin özünü kavrayıp ruhuna inebilir. Amaç ile ilgili olan bu durum önemsenmediğinde araştırmacıya büyük güçlükler çıkarabileceği gibi araştırmanın amacına ulaşmasını da engelleyebilir.

Bazı araştırmacılar çalıştıkları metnin yazar ve şairini yüceltip hakkında hep olumlu düşünebilirler. Metnin yazarıyla özdeşleşme ve düşüncelerini onaylama olarak niteleyebileceğimiz bu eğilim hata ve eksikleri görmeyi engelleyip değerlendirmenin güvenilirliğini de olumsuz yönde etkileyebilir. Araştırmacı, her yazar ve şairin kendinden öncekileri okuyup eserlerinden etkilenebileceği olasılığını göz ardı etmemelidir. Bu durum karar aşamasında aceleci davranmamayı, metnin yazıldığı döneme yakın ürünlerin iyice taranmasını gerekli kılmaktadır. Bu aramataamalar sonucu pek çok araştırmacının ilk düşüncelerini değiştirdiği, düşüncelerini yazıya aktarırken daha dikkatli ve şüpheli bir tavır takındığı dencyimlerle kanıtlanmıştır.

Araştırma ve incelemeler her zaman beklenen sonuçları vermeyebilir. Uzun süreli ve engelleyici bürokratik uygulamalar, kaynaklarda verilen bilgilerin yetersizliği v.b. nedenlerden dolayı arzulanan verilere ulaşamayabilir. Ya da veriler beklendiği gibi çıkmayabilir. Bu aşamada yapılması gereken, ulaşılan verileri yazıya dökmek, sonuçların istendik yönde çıkmamasının nedenlerini belirtmek olacaktır. Bazan çaba ve uğraşlar tümünden başarısızlıkla da sonuçlanabilir. Kişisel sorunlar, metnin fiziki durumu, metinle ilgili kurum ya da birimlerin işleyişindeki aksamalardan ötürü araştırmalar bir yerde tıkanabilir ve o noktadan sonrası araştırmacı için giz (sır) olarak kalabilir. Bu durumun nedeni de yazıda belirtilmeli, engellere karşı amaca ulaşmada elden gelen her türlü çabanın gösterildiğince değinilmelidir.

Genelde sosyal bilimler, özelde de edebiyat alanında kesin verilere ulaşmak bazen mümkün olmaz. Bu durum araştırmanın sağlıklı olmadığı şeklinde anlaşılmalıdır. Özellikle karşılaştırmalı (mukayeseli) edebiyat çalışmalarında bu sıkça karşılaşılan bir durumdur. Bir konu ve motifin ilk kez hangi toplum ya da ülke edebiyatında kullanıldığı, kimin kimi etkilediği konusunda bazan kesin yargıya varılamayabilir. Böyle durumlarda tarihi eski metin ve kaynaklar öncelik verilmesi gereken ürünler olarak değer kazanacaktır. Yine de belirgin bir yargıya varılamayan konularda kesin görüş bildirmemek, düşüncenin hangi yönde oluştuğunu nedenleriyle birlikte belirtmek en akılcı değerlendirme olacaktır.

Metin üzerindeki çalışmaların seyrine bakacak olursak, yarım yüzyılı geçkin süredir Eski Türk Edebiyatı metinleri üzerindeki çalışmaların basitten karmaşığa doğru bir yol izlediğini söyleyebiliriz. Bir metni saptayıp (tesbit) o

metnin yazmaları üzerinde eleştirel çalışma yaparak asıl metne ya da ona en yakın metne ulaşma (tenkid, edisyon kritik) ve oluşturulan metni yayınlama (neşir) biçiminde gerçekleştirilen ilk çalışmaların kapsamı sınırlıdır. “Metnin doğru olarak tesbit ve neşrinin gayesi, okuyucuya mümkün olduğu kadar müellifin kaleminden çıkmış (original) metnin aynı olan bir metin vermektir. Metin tenkidi de, originali aramak ve ona vasıl olmak için kullanılan vasıtaların ve takip edilen yolun heyeti umumiyesidir.”⁷ cümlelerinde anlaşılacağı üzere amaç yazar ya da şairin ortaya koyduğu ilk metne ulaşmak ve bu metni okuyucunun dikkatine sunmaktır. Bunun için araştırmacının metnin yazıldığı dönemin dil özellikleri, metin ve yazarı hakkında geniş bir araştırma yapıp gerekli bilgilere ulaşması, metnin bütün yazmalarını ya da ulaşabildiği en çok yazmayı toplaması, eleştiri (tenkit) yaparken tarafsız davranması, v.b. durumlara özen göstermesi gerekir.

Metni temel alan inceleme-değerlendirme çalışmasının her biri metin üzerinde çalışma zincirinin farklı halkasını oluşturur ve farklı amaca yönelirler. Metin üzerindeki bu çalışma biçimlerinde amaç farklı olduğu gibi bakış açıları ve yaklaşım biçimleri de farklılık gösterir. Ancak, bu çalışma biçimleri birbirinden bağımsız da sayılmazlar. Birini çalışma konusu belirleyen araştırmacı gerek duyulduğunda diğerlerinin görev alanına da girebilir. İlk çalışmaların ortak özelliği belirli bir metin ve metnin bir yönü üzerinde yoğunlaşmış olmalarıdır. Bu durum metnin bir yönünü aydınlatırken diğer yönlerinin gölgede ya da karanlıkta kalmasına neden olabilir. Metnin saptanması (teshî), doğru okunması, okunamayan yerlerin onarılması (ta'mîr), asıl metin ya da ona en yakın metne ulaşılması çabasıyla oluşturulan eleştirel metin (tenkid-edisyon kritik) ve oluşturulan metnin yayımlanması (neşri), yorumlanması ve açıklanması (şerh ve îzah) biçiminde başlayan çalışmaların, günümüzde metin inceleme (tedkîk) ve çözümlemesi (tahlîl, analiz) ile ileri bir aşamaya ulaşması sevindiricidir. Son yıllarda ağırlık kazanan inceleme ve çözümlemeyi, ilk çalışmaları bütünleyen ayrıntılı çalışmalar olarak niteleyebiliriz. “Eskilerin “şerh-i müten“ yani metinler şerhi dedikleri edebi metin / metinleri açıklama ve böylece metnin anlaşılmasını kolaylaştırma çalışmaları, divan edebiyatının kendi döneminden başlayarak günümüze kadar gelmiş; günümüzdeyse geçmişin tanıtılması, dolayısıyla yaşatılması, geçmişle günümüz arasında bağlantı kurulması açısından büyük önem kazanmıştır... Ancak, edebiyat teorisi içinde, metin açıklama, inceleme, değerlendirme çalışmalarının esas itibarıyla yüzyıllımızda önem ve yoğunluk kazandığını da vurgulamak gerekir.”⁸ tümcelerinden anlaşılacağı üzere, son iki yöntem ile (inceleme ve çözümleme) çalışmaya konu olarak seçilen metin ya da metinlerin derinliğine incelenebilme olanağı vardır.

⁷ Ateş, Ahmed; a.g.m., s.255.

⁸ Mengi, Minc; a.g.m., s. 72, 73.

Eski yazı üzerinde çalışabilecek bilim adamı ve uzman kişilerin az olduğu dönem açısından değerlendirildiğinde ilk çalışmalar küçümsenmeyecek düzeyde önemli çalışmalardır. Az sayıdaki bilim adamlarının çok yönlü (ansiklopedik) çalışma ve çabaları ile ortaya konulan ürünlerin değeri de büyüktür. Bu çalışmalar sonucu yakın zamana dek elde güvenilir örneği (nüshası) bulunmayan bir çok metin derlenip yeniden kurulmuş, böylelikle metin hakkında gerçeği yansıtmayan bilgi ve değerlendirmelerin önu kesilmiştir. Değerlendirmede temel alınacak asıl (mü'ellif nüshası) ya da asla en yakın metin ortaya konulmasıyla sonraki çalışmalar metnin incelenmesi ve değerlendirilmesi biçiminde geniş bir alana yayılmıştır.

Metin üzerinde yapılan ilk çalışmaları (tesbüt, tenkîd, neşr, şerh, îzah) izleyen inceleme (tedkîk) ve çözümlenme (tahlil) çalışmalarının metnin özümsemesinde bir çok eksiği giderdiği söylenebilir. Bu iki çalışma biçimini, ilk çalışmaları bütünleyen aşamalar olarak niteleyebiliriz. Daha kapsamlı olan inceleme ve çözümlenme çalışmalarıyla metnin derinliğine ve ayrıntılı olarak irdelenme olanağı vardır. *“Tahlil adı altında yapılan metin incelemesi çalışmalarında, bir metnin şeklinden, ölçüsünden, kafiyesinden, dilinden, edebi sanatlarından, konusundan, sanatçının metin içerisinde oluşturduğu hayal, duygu ve düşünce dünyasından metnin sanatçının iç dünyası, toplum ve dönemle olan ilişkisinden vb. özelliklerden söz edildiği görülür. Bu kapsamıyla tahlil, şerhe göre etraflı, daha bütüne yöneliktir. Tahlil edenin yorumu işin içine daha çok girer. Dolayısıyla tahlil şerhten ayrı, müstakil bir metin incelemesi çalışması olarak düşünülebileceği gibi, kapsamlı bir metin incelemesi içerisinde incelemenin şerhten sonraki basamağı, devamı olarak ta düşünülebilir...”*⁹ tümcelerinde de belirtildiği üzere, metin incelemesi ile metnin iç dünyasının ayrıntılı biçimde irdelenme ve metnin derinliklerine inilebilmesi olanağı vardır. Yukarıda aktarılan tümcelerin devamında ise incelemenin bir metinde hem bağımsız olarak, hem de aynı metin üzerinde yapılan şerhin ikinci basamağı olarak yapılabileceği belirtilmiştir. Bu düşünce, metnin kendi içinde bir bütün olduğu ve üzerinde yapılan çalışmaların da birbirini bütünlediği düşüncesiyle uyum içerisindeydi.

Bu gün gelinen noktada, Eski Türk Edebiyatı metinleri üzerinde yapılan inceleme-değerlendirme çalışmalarının bu metinlerin gizemli dünyasını bilinir kıldığını ve bir çok karanlık noktayı aydınlattığını söyleyebiliriz. Özellikle metin incelemesi ve çözümlenmesi çalışmalarıyla metin üzerindeki çalışmaların ileri bir boyuta taşınmış olması sevindiricidir. Ancak, bu durum Eski Türk Edebiyatı metinleri üzerinde yapılacak çalışmaların bu çalışmalarla sınırlanması şeklinde anlaşılmalıdır. Bu aşamada, eski yazılı metinler üzerinde şimdiye dek yapılan çalışmalarda en zayıf kalan yanın karşılaştırmalı (mukâyeseli) edebiyat çalışması olduğu görülmektedir. Özellikle metin incelemesi ve çözümlenmesi çalışmalarının inandırıcı verilere ulaşması için karşılaştırmalı edebiyat çalışması gereklidir.

⁹ Mengi. Mine: a.g.m., s. 76.

Karşılaştırmalı edebiyat çalışması, üzerinde çalışılan metnin özgün ya da taklit olup olmadığını, konu üzerinde ilk çalışanın kim ya da kimler olduğunu ortaya çıkarabileceği için önemlidir. Araştırmacı, üzerinde çalıştığı metin ya da konunun ilk söz sahibine, ortaya atıcı ve işleyicisine ulaşma yolunda çekingen davranmamalı, elinden gelen çabayı göstermelidir. Bu çalışma biçimiyle üzerinde çalışılan konu ya da metinlerin ulusal ve uluslararası alanındaki değeri karşılaştırmalı edebiyat kapsamında irdelenip tartışılmalı, metnin gerçek yeri ve duruşu bu çalışmalar sonucu belirlenmelidir.

Metin üzerinde karşılaştırmalı edebiyat çalışması yapmak daha geniş bilgi birikimi ve uzun bir araştırma süreci gerektirecektir. Araştırmacı çalışmaya başlamadan üzerinde çalışacağı metin ya da konuyu doğrudan ve dolaylı olarak etkileyebilecek metinler üzerinde yeterli araştırma ve incelemeyi yapmalıdır. Eski Türk edebiyatı metinlerinin özellikle Fars edebiyatından etkilenme olasılığını göz önünde bulundurmalı, Fars edebiyatında önemli yazar ve şairlerle eserleri hakkında bilgi edinmelidir. Çalıştığı metin ve konunun uzantıları, etkilemiş olabileceklerinden de haberi olmalıdır.

Araştırmacı, çalıştığı metin ve konu hakkında kafasında sorularla dolaşan ve bu sorulara yanıt arayan kişidir. Araştırmanın sağlığı ve araştırmacı dikkat bunu gerektirir. Bu nedenle üzerinde çalıştığı konuyu derinliğine araştırmalı, konu hakkında yöneltilecek bütün sorulara karşı hazırlıklı olmalıdır. Çalıştığı konu hakkında ilk sözü kimin söylediği, ilk metnin ne olduğu ve kim tarafından yazıldığı sorularına yanıt aramalı, bu soruları yanıtına ulaşmak için bütün yolları denemelidir. Araştırma sonuçları yazıya döküleceği zaman bu sorular kesin yanıtını bulmuş olmalıdır. Bu yanıtlara karşılaştırmalı edebiyat yoluyla ulaşabileceği kanısındayız.

Özünde metne, metin yazar ve şairine esin kaynağı olabilecek konu ve konuların saptanmasına yönelik arama-tarama çalışması uzun ve yorucu bir süreci kapsayabilir. Araştırmacının bu aşamada pek çok dergi, kitap, gazete v.b. ürünler karıştırması ve bazı kişilerle görüşmesi gerekebilir. Bu yorucu ve uzun bir çalışma süreci olarak görülebilir. Araştırmanın sağlığı ve verilerinin güvenilirliği için bu güçlükler göze alınmalıdır. Metnin gerçek değerini ortaya koyacak ve metin üzerindeki çalışmaları bütünleyecek karşılaştırmalı edebiyat çalışması olacağı için, araştırma sonucu ulaşılabilecek verilerin sevinci çekilen sıkıntıları unutturacaktır.

Eski yazılı edebiyat metinlerine canlılık ve güncellik kazandırma (yeniden keşfetme) çabası olarak niteleyebileceğimiz çalışmalar sonucu bu metinler çağdaş bir dille günümüze taşınmalıdır. Hatta eksikliği duyulanlar ve gerekli görülenler günümüz Türkçesiyle yeniden kurgulanıp okurun beğenisine sunulmalıdır. Gerek araştırma sonuçlarının yazıya dökülmesi, gerekse metnin yeniden kurgulanıp yorumlanması olarak algılayabileceğimiz taşıma çalışmasında eski yazılı metinlerde geçen yabancı sözcükler yerine Türkçe sözcüklere öncelik verilmelidir. Araştırmacı, Türk dilinin adını yüce Türk Ulusu'ndan alan saygın bir dil olduğunun bilincine varmalı, ulu önder Atatürk'ün "*Milli his ile dil arasındaki bağ çok kuvvetlidir. Dilin milli ve zengin olması milli hissin inkişafında başlıca*

*müessirdir. Türk dili, dillerin en zenginlerindedir; yeter ki bu dil şuurla işlensin. Ülkesini, yüksek istiklalini korumasını bilen Türk milleti, dilini de yabancı diller boyunduruğundan kurtarmalıdır (2.X.1930).,*¹⁰ cümlelerinde dile getirdiğı ulusal dile sahip çıkma ve işlerlik kazandırma çabasına kayıtsız kalmamalıdır.

ABSTRACT

In our country, we can say that, the works on old literature texts (Ottoman period) are nearly beginning mid-20th century. At the beginning, it is clear that, the edition-critique and publishing, explanation and commentary of the workings on texts are getting more professional nowadays. In our opinion, today's works on criticising and analyzing the texts are getting out the texts' real worth by putting them into comparative literature's area.

¹⁰ Türkçe Sözlük; TDK Yay., TTK Bsm.evi, Ank.1988, C.1, s.V.